

OXFORD CAMBRIDGE AND RSA EXAMINATIONS

Wednesday 13 October 2021 – Morning

A Level Latin

H443/03 Prose Literature

**Time allowed: 2 hours
plus your additional time allowance**

**YOU MUST HAVE:
the OCR 12-page Answer Booklet**

**DO NOT USE:
a dictionary**

READ INSTRUCTIONS OVERLEAF

INSTRUCTIONS

Use black ink.

Write your answer to each question in the Answer Booklet. The question numbers must be clearly shown.

Fill in the boxes on the front of the Answer Booklet.

Answer ONE question in Section A, ONE question in Section B and ONE question in Section C.

INFORMATION

The total mark for this paper is 75.

The marks for each question are shown in brackets [ ].

Quality of extended response will be assessed in questions marked with an asterisk (*).

ADVICE

Read each question carefully before you start your answer.

BLANK PAGE

SECTION A

Answer ONE question from this section.

- 1 Read the following passages and answer the questions.

C. Caesari ex Hispania redeunti obviam longissime processisti. celeriter isti, redisti, ut cognosceret te si minus fortem, at tamen strenuum. factus es ei rursus nescio quo modo familiaris. habebat hoc omnino Caesar: 5
quem plane perditum aere alieno egentemque, si eundem nequam hominem audacemque cognorat, hunc in familiaritatem libentissime recipiebat.

his igitur rebus praeclare commendatus iussus 10
es renuntiari consul et quidem cum ipso. nihil queror de Dolabella qui tum est impulsus, inductus, elusus. qua in re quanta fuerit uterque vestrum perfidia in Dolabellam, quis ignorat? 15
ille induxit ut peteret, promissum et receptum intervertit ad seque transtulit; tu eius perfidiae voluntatem tuam ascripsisti. veniunt Kalendae Ianuariae; cogimur in senatum: invectus est copiosius multo in istum et paratius Dolabella quam nunc ego. 20

Cicero, 'Philippic' II.78–79

- (a) **'C. Caesari ... strenuum' (lines 1–4): what did Antony do which, according to Cicero, showed how energetic he was? [2]**
- (b) **'habebat ... recipiebat' (lines 5–9): how does Cicero suggest Caesar chose men to be his friends? [2]**
- (c) **Translate 'his igitur rebus ... quis ignorat' (lines 10–14). [5]**
- (d) **'ille induxit ... transtulit' (lines 15–16): how, according to Cicero, was Dolabella treated badly by Caesar? [2]**
- (e) **'veniunt ... nunc ego' (lines 17–20): what did Dolabella do in the senate? [1]**

**sed ne forte ex multis rebus gestis M. Antoni
rem unam pulcherrimam transiliat oratio, ad
Lupercalia veniamus.**

**non dissimulat, patres conscripti: apparet esse
commotum; sudat, pallet. quidlibet, modo ne
nauseet, faciat quod in porticu Minucia fecit.
quae potest esse turpitudinis tantae defensio?
cupio audire, ut videam ubi rhetoris sit tanta
merces, ubi campus Leontinus appareat.** 5

**sedebat in rostris conlega tuus amictus toga
purpurea, in sella aurea, coronatus. escendis,
accedis ad sellam — ita eras Lupercus ut te
consulem esse meminisse deberes — diadema
ostendis. gemitus toto foro. unde diadema? non
enim abiectum sustuleras, sed attuleras domo
meditatum et cogitatum scelus. tu diadema
imponebas cum plangore populi; ille cum plausu
reiciebat. tu ergo unus, scelerate, inventus
es qui cum auctor regni esses, eumque quem
conlegam habebas dominum habere velles, idem
temptares quid populus Romanus ferre et pati
posset.** 10 15 20

Cicero, 'Philippic' II.84–85

(f)* How does Cicero make this passage dramatic?

You should refer BOTH to the content AND to the language of the passage. [15]

2 Read the following passages and answer the questions.

sed Galba post nuntios Germanicae seditionis, quamquam nihil adhuc de Vitellio certum, anxius quonam exercituum vis erumperet, ne urbano quidem militi confisus, quod remedium unicum rebatur, comitia imperii transigit; adhibitoque 5
super Vinium ac Laconem Mario Celso consule designato ac Ducenio Gemino praefecto urbis, pauca praefatus de sua senectute, Pisonem Licinianum accersiri iubet, seu propria electione sive, ut quidam crediderunt, Lacone instante, 10
cui apud Rubellium Plautum exercita cum Pisone amicitia; sed callide ut ignotum fovebat, et prospera de Pisone fama consilio eius fidem addiderat. Piso M. Crasso et Scribonia 15
genitus, nobilis utrimque, vultu habituque moris antiqui et aestimatione recta severus, deterius interpretantibus tristior habebatur: ea pars morum eius quo suspectior sollicitis adoptanti placebat.

Tacitus, 'Histories' I.14

- (a) **‘sed Galba ... transigit’ (lines 1–5): what worries weighed on Galba’s mind? [3]**
- (b) **Translate ‘pauca praefatus ... addiderat’ (lines 8–14). [5]**
- (c) **‘Piso M. Crasso ... placebat’ (lines 14–19): what differing opinions about Piso does Tacitus present? [4]**

quartum idus Ianuarias, foedum imbribus diem,
 tonitrua et fulgura et caelestes minae ultra
 solitum turbaverunt. observatum id antiquitus
 comitiis dirimendis non terruit Galbam quo
 minus in castra pergeret, contemptorem talium 5
 ut fortuitorum; seu quae fato manent, quamvis
 significata, non vitantur. apud frequentem
 militum contionem imperatoria brevitae adoptari
 a se Pisonem exemplo divi Augusti et more
 militari, quo vir virum legeret, pronuntiat. ac 10
 ne dissimulata seditio in maius crederetur,
 ultro adseverat quartam et duoetvicensimam
 legiones, paucis seditionis auctoribus, non
 ultra verba ac voces errasse et brevi in officio
 fore. nec ullum orationi aut lenocinium addit 15
 aut pretium. tribuni tamen centurionesque
 et proximi militum grata auditu respondent:
 per ceteros maestitia ac silentium, tamquam
 usurpatam etiam in pace donativi necessitatem
 bello perdidissent. constat potuisse conciliari 20
 animos quantulacumque parci senis liberalitate:
 nocuit antiquus rigor et nimia severitas, cui iam
 pares non sumus.

Tacitus, 'Histories' I.18

(d)* How does Tacitus make this a striking passage?

You should refer BOTH to the content AND to the language of the passage. [15]

SECTION B

Answer ONE question from this section.

- 3 Read the following passages and answer the questions.

o praeclaram illam percursionem tuam mense Aprili atque Maio, tum cum etiam Capuam coloniam deducere conatus es! quem ad modum illinc abieris vel potius paene non abieris scimus.

5

cui tu urbi minitaris. utinam conere, ut aliquando illud 'paene' tollatur! at quam nobilis est tua illa peregrinatio! quid prandiorum apparatus, quid furiosam vinulentiam tuam proferam? tua ista detrimenta sunt, illa nostra: agrum Campanum, qui cum de vectigalibus eximebatur ut militibus daretur, tamen infligi magnum rei publicae vulnus putabamus, hunc tu compransoribus tuis et conlusoribus dividebas. mimos dico et mimas, patres conscripti, in agro Campano collocatos. quid iam querar de agro Leontino? quoniam quidem hae quondam arationes Campana et Leontina in populi Romani patrimonio grandiferae et fructuosae ferebantur. medico tria milia iugerum: quid, si te sanasset? rhetori duo; quid, si te disertum facere potuisset?

10

15

20

Cicero, 'Philippic' II.100–101

(a)* How does Cicero make this passage a savage attack on Antony?

You should refer BOTH to the content AND to the language of the passage. [15]

quaeris placeatne mihi pulvinar esse, fastigium,
flaminem. mihi vero nihil istorum placet sed tu
qui acta Caesaris defendis quid potes dicere
cur alia defendas, alia non cures? nisi forte vis
fateri te omnia quaestu tuo, non illius dignitate 5
metiri. quid ad haec tandem? exspecto enim
eloquentiam. disertissimum cognovi avum tuum,
at te etiam apertiore in dicendo. ille numquam
nudus est contionatus; tuum hominis simplicis
pectus vidimus. respondebisne ad haec, aut 10
omnino hiscere audebis? ecquid reperies ex
tam longa oratione mea cui te respondere posse
confidas?

sed praeterita omittamus: hunc unum diem,
unum, inquam, hodiernum diem, hoc punctum 15
temporis, quo loquor, defende, si potes. cur
armatorum corona senatus saeptus est, cur me
tui satellites cum gladiis audiunt, cur valvae
Concordiae non patent, cur homines omnium
gentium maxime barbaros, Ituraeos, cum 20
sagittis deducis in forum?

Cicero, 'Philippic' II.111–112

- (b) Translate 'quaeris ... metiri' (lines 1–6). [5]**
- (c) 'exspecto ... vidimus' (lines 6–10): how is Cicero being humorous? [4]**
- (d) 'hunc unum ... in forum' (lines 14–21): how does Cicero suggest that Antony is a threat? [4]**

4 Read the following passages and answer the questions.

**festinandum ceteris videbatur antequam
cresceret invalida adhuc coniuratio paucorum:
trepidaturum etiam Othonem, qui furtim
digressus, ad ignaros inlatus, cunctatione nunc
et segnitia terentium tempus imitari principem 5
discat. non expectandum ut compositis
castris forum invadat et prospectante Galba
Capitolium adeat, dum egregius imperator cum
fortibus amicis ianua ac limine tenus domum
cludit, obsidionem nimirum toleraturus. et 10
praeclarum in servis auxilium si consensus
tantaе multitudinis et, quae plurimum valet,
prima indignatio elanguescat. proinde intuta
quae indecora; vel si cadere necesse sit,
occurrentum discrimini: id Othoni invidiosius 15
et ipsis honestum. repugnantem huic sententiae
Vinium Laco minaciter invasit, stimulante Icelo
privati odii pertinacia in publicum exitium. nec
diutius Galba cunctatus speciosiora suadentibus
accessit. 20**

Tacitus, ‘Histories’ I.33–34

- (a) **'festinandum ... adeat' (lines 1–8): what arguments were made to Galba urging him to act quickly? [4]**
- (b) **'dum egregius ... elanguescat' (lines 8–13): from these words, give FOUR examples of sarcasm. [4]**
- (c) **Translate 'proinde ... accessit' (lines 13–20). [5]**

insignem illa die virum Sempronium Densum
 aetas nostra vidit. centurio is praetoriae
 cohortis, a Galba custodiae Pisonis additus,
 stricto pugione occurrens armatis et scelus
 exprobrans ac modo manu modo voce vertendo 5
 in se percussores quamquam vulnerato Pisoni
 effugium dedit. Piso in aedem Vestae pervasit,
 exceptusque misericordia publici servi et
 contubernio eius abditus non religione nec
 caerimoniis sed latebra inminens exitium 10
 differebat, cum advenere missu Othonis
 nominatim in caedem eius ardentis Sulpicius
 Florus e Britannicis cohortibus, nuper a Galba
 civitate donatus, et Statius Murcus speculator,
 a quibus protractus Piso in foribus templi 15
 trucidatur.

nullam caedem Otho maiore laetitia excepisse,
 nullum caput tam insatiabilibus oculis
 perlustrasse dicitur, seu tum primum levata
 omni sollicitudine mens vacare gaudio coeperat, 20
 seu recordatio maiestatis in Galba, amicitiae in
 Tito Vinio quamvis immitem animum imagine
 tristi confuderat, Pisonis ut inimici et aemuli
 caede laetari ius fasque credebat.

Tacitus, 'Histories' I.43–44

(d)*In this passage, how does Tacitus create a vivid account of the events surrounding Piso's murder?

You should refer BOTH to the content AND to the language of the passage. [15]

5 Read the following passages and answer the questions.

**‘tu quidem felix et ipsa tanti mali ignorantia
beata, sedes incuriosa periculi tui; nos autem,
quae pervigili cura rebus tuis excubamus,
cladibus tuis misere cruciamur. pro vero namque
comperimus nec te, sociae scilicet doloris 5
casusque tui, celare possumus immanem
colubrum multinodis voluminibus serpentem,
veneno noxio colla sanguinantem hiantemque
inglue profunda, tecum noctibus latenter
acquiescere. nunc recordare sortis Pythicae, 10
quae te trucis bestiae nuptiis destinatum esse
clamavit: et multi coloni, quique circumsecus
venantur, et accolae plurimi viderunt eum
vespera redeuntem e pastu proximique fluminis
vadis innatantem. 15**

**nec diu blandis alimoniarum obsequiis te
saginaturn omnes affirmant, sed cum primum
praegnationem tuam plenus maturaverit uterus,
opimior fructu praeditum devoraturum. ad haec
iam tua est existimatio, utrum sororibus pro tua 20
cara salute sollicitis assentiri velis et declinata
morte nobiscum securo periculi vivere, an
saevissimae bestiae sepeliri visceribus.’**

Apuleius, ‘Metamorphoses’ V.17–18

(a)* In this passage, how does Apuleius make the sisters' appeal to Psyche persuasive?

You should refer BOTH to the content AND to the language of the passage. [15]

sic ignara Psyche sponte in Amoris incidit
amorem. tunc magis magisque cupidine fraglans
Cupidinis prona in eum efflictim inhians patulis
ac petulantibus saviis festinanter ingestis de
somni mensura metuebat. sed dum bono tanto 5
percita saucia mente fluctuat, lucerna illa,
sive perfidia pessima sive invidia noxia sive
quod tale corpus contingere et quasi basiare
et ipsa gestiebat, evomuit de summa luminis
sui stillam ferventis olei super umerum dei 10
dexterum. hem audax et temeraria lucerna et
amoris vile ministerium, ipsum ignis totius deum
aduris, cum te scilicet amator aliquis, ut diutius
cupitis etiam nocte potiretur, primus invenerit.
sic inustus exiluit deus visaque detectae 15
fidei colluvie prorsus ex osculis et manibus
infelicissimae coniugis tacitus avolavit.

Apuleius, 'Metamorphoses' V.23

- (b) **'sic ignara ... Cupidinis'** (lines 1–3): explain **THREE** ways in which Apuleius plays on words here. [3]
- (c) Translate **'sed dum ... dexterum'** (lines 5–11). [5]
- (d) In lines 11–14 (**'hem audax ... invenerit'**), what criticisms does the speaker make of the lamp? [4]
- (e) **'sic inustus ... avolavit'** (lines 15–17): why did Cupid fly away from Psyche? [1]

SECTION C

Answer ONE question from this section.

In your response you are expected to draw, where relevant, on material from those parts of the text that you have studied in English, as well as those parts you have read in Latin.

- 6* ‘Cicero is so driven by his emotions that he offers no reasoned arguments.’**

To what extent do you agree with this assessment of Cicero in ‘Philippic’ II? [20]

- 7* Is the picture of events given in ‘Histories’ I entirely negative? [20]**

- 8* ‘The story is all about the conflict between reason and the emotions.’**

Explain how true this is of the story of Cupid and Psyche in Apuleius’ ‘Metamorphoses’. [20]

END OF QUESTION PAPER

BLANK PAGE

BLANK PAGE

BLANK PAGE

Copyright Information

OCR is committed to seeking permission to reproduce all third-party content that it uses in its assessment materials. OCR has attempted to identify and contact all copyright holders whose work is used in this paper. To avoid the issue of disclosure of answer-related information to candidates, all copyright acknowledgements are reproduced in the OCR Copyright Acknowledgements Booklet. This is produced for each series of examinations and is freely available to download from our public website (www.ocr.org.uk) after the live examination series.

If OCR has unwittingly failed to correctly acknowledge or clear any third-party content in this assessment material, OCR will be happy to correct its mistake at the earliest possible opportunity.

For queries or further information please contact The OCR Copyright Team, The Triangle Building, Shaftesbury Road, Cambridge CB2 8EA.

OCR is part of the Cambridge Assessment Group; Cambridge Assessment is the brand name of University of Cambridge Local Examinations Syndicate (UCLES), which is itself a department of the University of Cambridge.